

Inž. Dobrivoje M. Pantović

Sekretar Saveza poljoprivrednih inženjera i tehničara Jugoslavije
Beograd

PRED II KONGRES POLJOPRIVREDNIH INŽENJERA I TEHNIČARA JUGOSLAVIJE

Nalazeći se neposredno pred održavanjem našeg II kongresa, ne možemo a da se ne osvrnemo na period koji mu je prethodio, na period od održavanja I kongresa do sada, period u kome se još više afirmirala naša socijalistička stvarnost i pravilnost našeg razvojnog puta, kako na društveno-političkom tako i na privredno-ekonomskom planu.

Naš I kongres održan je u vremenu kada su se počeli javljati prvi krupniji rezultati nove ekonomske politike, u vremenu kada je novi privredni sistem stvorio sve potrebne preduslove za daleko brži razvoj naše privrede u celini, a posebno za porast poljoprivredne proizvodnje. Relativno brzo i lako savladavanje savremene proizvodne tehnologije i ostvareni rezultati u proizvodnji pšenice, kukuruza, šećerne repe, mesa, mleka itd. rečito govore o pravilnoj orijentaciji i svestranoj aktivnosti naših organizacija i članova na terenu kao i o njihovoj tesnoj povezanosti sa društveno-političkim i privrednim organima i organizacijama.

U ovom periodu, u uslovima nagrađivanja prema radu, došli su do vidnog izražaja kolektivni napori poljoprivrednih i zadružnih organizacija na otklanjanju raznih teškoća i slabosti, kako u organizovanju i realizaciji proizvodnje, tako i u jačanju društvenih — kooperativnih odnosa na našem selu. Kroz taj i takav rad, uz podršku političkih i društvenih organizacija i neposrednih proizvođača izrastao je i nov lik poljoprivrednog stručnjaka — proizvođača i organizatora proizvodnje, iskristalisan je i u potpunosti afirmisan njegov značaj, mesto i uloga u poljoprivrednim i zadružnim-proizvođačkim organizacijama.

Dok je naš I kongres, pored manifestacionog karaktera, imao i zadatak usmeravanja i mobilizacije naših organizacija i celokupnog članstva ka ostvarenju zadataka postavljenih Rezolucijom Savezne narodne skupštine o perspektivnom razvoju poljoprivrede i zadrugarstva, dotle će II kongres — pored osvrta i sumiranja naših dosadašnjih dostignuća i slabosti u rješavanju proizvodnih i drugih društvenih i organizacionih problema — imati kao osnovni zadatak da ukaže na značaj zaključaka IV Plenuma SKJ i svih mera koje se u vezi s tim preduzimaju kako na privredno-ekonomskom planu uopšte, tako naročito u jačanju proizvodnih snaga i socijalističkih odnosa u našoj poljoprivredi.

Zadaci, koji iz toga proističu za sve radne ljude naše zajednice, posebno su važni i delikatni za organizacije poljoprivrednih inženjera i tehničara i njihovo celokupno članstvo, jer — i pored svih dosadašnjih dostignuća i ozbiljnog odmicanja od nasleđene agrarne zaostalosti — pred našom poljoprivredom još uvek stoji niz krupnih problema, počev od onih koji su čisto proizvodno-tehničke prirode, do onih čije rešavanje treba da utiče ne samo na dalji razvoj i jačanje društvenog sektora poljoprivrede već i na položaj poljoprivrede u odnosu na druge privredne grane.

Iako se prema prvobitnim predviđanjima s održavanjem našeg II kongresa nešto zakasnilo, ipak to zakašnjenje može biti samo korisno kako za sam rad Kongresa, tako i za usvajanje smernica i zaključaka za naš budući rad. Ovo je pored ostalog i radi toga, što su se u toku zadnje dve godine pružile znatne mogućnosti za realnije sagledavanje i ocenjivanje naših stvarnih proizvodnih mogućnosti, a sa druge strane i sagledavanje rezultata uticaja preduzetih ekonomskih mera za poboljšanje položaja poljoprivrede i rezultata dosadašnjih ulaganja u poljoprivredu, odnosno efektivnosti dosadašnjih investiranja.

Pored toga, ovaj interval iskoristile su naše organizacije za prilagodavanje novoj organizacionoj strukturi, te se sa sigurnošću može očekivati, da će i izbor delegata za naš II kongres omogućiti da u njemu uzmu učešća zaista naši najbolji članovi koji su se u proteklom periodu isticali i s uspehom obavljali kako proizvodno-stručne tako i društveno-političke zadatke. Samo takvi naši članovi i aktivisti mogu doprineti da se rad II kongresa s uspehom završi i da se na temelju zaključaka IV Plenuma SKJ izvrši i odgovarajuće iznalaženje jednog novog i sadržajnijeg rada naših organizacija u narednom periodu.

SAZVAN JE II KONGRES AGRONOMA JUGOSLAVIJE

Po zaključku plenuma Saveza društava poljoprivrednih inženjera i tehničara Jugoslavije održava se II kongres agronoma Jugoslavije u Zagrebu 25., 26. i 27. XI 1962. godine.

Za Kongres je predviđeno da se predloži dnevni red u prva dva dana :

1. Referat : REZULTATI I RAZVITAK PROIZVODNJE I DRUŠTVENIH ODNOSA U POLJOPRIVREDI — referat inž. Vera Novaković, Beograd.

Koreferati :

1. Mogućnosti i problemi proširenja socijalističkih gospodarstava inž. Robert Kurbel — Osijek.
2. Neka iskustva o organizaciji i raspodjeli u poljoprivrednim organizacijama — inž. Sokol Nimanj — Beograd.
3. Rezultati proizvodnje pšenice u kooperaciji u 1961./62. kod zemljoradničke zadruge u Pivnicama — Vlada Reganović — Novi Sad.
4. Rezultati organizovane proizvodne saradnje u stočarstvu u zemljoradničkoj zadruzi Bačka Topola — inž. Dimitrije Stanković i Vlada Reganović — Novi Sad.
5. Korišćenje sistema navodnjavanja — inž. Mirko Krstanović Beograd.
6. Rezultati i zadaci ekonomija zemljoradničkih zadruga u razvitku poljoprivredne proizvodnje u NR Srbiji — inž. Stevan Silbiger — Beograd.
7. Rezultati i neki problemi poslovanja krupnih društvenih gazdinstava u Vojvodini — inž. Veselin Rapović — Novi Sad.
8. Mehanizacija procesa proizvodnje kukuruza, šećerne repe i suncokreta — inž. Jovan Stojković — Novi Sad.
9. Inž. Danilo Božević,
10. Inž. Miodrag Milivojević,
11. DOZ.

2. Referat : MOGUĆNOSTI I PROBLEMI RAZVOJA STOČARSTVA — referat dr Jovan Belić — Beograd.

Koreferati :

1. Stanje i problemi stočarstva u Vojvodini — dr Milivoje Pavlović i inž. Brand — Novi Sad.
2. Problemi kompleksne mehanizacije u stočarstvu — dr Josip Brčić, Zagreb.
3. Proizvodnja mesa i problem kvaliteta — dr Aleksandar Ognjanović, Beograd.
4. Organi akcija i ekonomika oplemenjivanja ovaca u Makedoniji inž. Ljubiša Milić — Skopje.
5. Problemi planinskog stočarstva Makedonije — inž. Ljubiša Milić — Skopje.
6. Problem proizvodnje priplodnog materijala — inž. Jože Ferčej — Ljubljana.
7. Problem planinskog stočarstva Bosne i Hercegovine — dr Branko Bajčetić i inž. Aleksandar Milošević — Sarajevo.
8. Problem raspodjele ličnih dohodaka u stočarstvu socijalističkih poljoprivrednih organizacija — dr Jaroslav Ševarlić — Beograd.
9. Industrijska proizvodnja stočne hrane kao faktor intenzifikacije stočarske proizvodnje — inž. Nenad Mijatović — Zagreb.

3. Referat : OBRAZOVANJE STRUČNIH POLJOPRIVREDNIH KADROVA ZA POTREBE SAVREMENE POLJOPRIVREDE — referenti dr Novica Mitić i inž. Mihailo Šunjevarić.

Koreferati :

1. Problemi kadrova poljoprivrednih organizacija NR Makedonije inž. Petar Bakalov — Skopje.
2. Neka iskustva i dalji zadaci o obrazovanju poljoprivrednih stručnih kadrova u Bosni i Hercegovini — inž. Luka Petković — Sarajevo.
3. Obrazovanje rukovodećih kadrova u poljoprivrednim organizacijama — inž. Živojin Jocić — Novi Sad.

5. Zadaci, problemi i neka iskustva na stručnom obrazovanju poljoprivrednih radnika u NR Srbiji — Živomir Milojević, Beograd

6. Obrazovanje za stručna zvanja u poljoprivredi — Jože Raspotnik i Jože Stvarnik — Ljubljana.

Za 27. XI o. g. je predviđeno da se raspravlja o nekim organizacionim pitanjima, statutu, pravilima Saveza, te eventualnim pitanjima i prijedlozima.

Među poljoprivrednim stručnjacima u čitavoj zemlji vlada vrlo veliki interes za ovaj Kongres.

Franjo Fajt

ZAKLJUČCI SJEDNICE IZVRŠNOG ODBORA SAVEZA DRUŠTAVA POLJOPRIVREDNIH INŽENJERA I TEHNIČARA NRH U BOŽJAKOVINI

Izvršni odbor Saveza poljoprivrednih inženjera i tehničara NR Hrvatske održao je sjednicu u Božjakovini dne 21. X 1962. godine sa slijedećim dnevnim redom:

1. pripreme za Kongres agronoma Jugoslavije u Zagrebu,
2. organizacija agronomskog društva u novim kotarevima i općinama,
3. pripreme za održavanje simpozija o kukuruzu,
4. stanje »Agronomskog glasnika« — izvještaj,
5. razno.

Za sve naše članstvo je interesantan zaključak, da se povodom izrade statuta naših novih općina da preporuka narodnim odborima općina da se u statut općina unese osnivanje općinskih poljoprivrednih stanica, i savjeta za poljoprivredu u svim općinama, koje imaju poljoprivredu kao značajnu privrednu oblast.

P.

IZ NAŠIH DRUŠTAVA

Društvo agronoma Pula

U mjesecu septembru ove godine posjetili smo Društvo agronoma Pula. Kako ovaj kotar, prema budućoj teritorijalnoj raspodjeli, ostaje i dalje interesiralo nas je kako se Društvo angažira na proizvodnim zadacima kotarskog značaja.

U ovom kotaru, za razliku od ostalih, osnovane su sekcije po pojedinim područjima. Tako sada djeluju sekcije u Pazinu, Poreču, Bujama i Puli. Do sada je održano 5 sastanaka na kojima se raspravljalo o problemima ratarske proizvodnje, umjetnog osjemenjivanja, izgradnje Pazina i Motovunštine te razvoj Čepića i Bujštine. Ovim sastancima su prisustvovali predstavnici vlasti i društveno-političkih organizacija kotara i komuna. Niz pozitivnih zaključaka na ovim skupovima ukazuje da je potrebno češće održavanje ovakvih radnih sastanaka.

Predstavnici Društva agronoma kotara Pula smatraju, da takav način aktivnosti u njihovim uslovima predstavlja najbolji oblik aktivnosti Društva agronoma gdje se za određena područja specifično po granama proizvodnje donose odgovarajuća proizvodna i tehnološka rješenja. Socijalistički savez radnog naroda kotara također smatra, da je Društvo agronoma kao stručna i jedino kvalificirana organizacija u stanju da daje odgovarajuće smjernice u poljoprivrednoj proizvodnji. Prema riječima predsjednika kotarskog odbora SSRN-a druga Krajcara dosadašnje slabosti koje su se pojavljivale bile su često rezultat nedovoljnog korištenja ovih snaga u kotaru. Već se sada vode razgovori o suradnji između SSRN-a i Društva agronoma o nizu akcija u narednom vremenu pa će u vezi toga Društvo agronoma od Socijalističkog saveza dobiti izvjesna sredstva za razvitak aktivnosti svojih sekcija (cca 1.500.000).

S pravom se može očekivati u ovoj saradnji niz korisnih rezultata.

Društvo agronoma, Zadar

Društvo agronoma kotara Zadar ima formirane sekcije. Između ostalih aktivnosti u ovoj se godini najviše ističe Sekcija za vinogradarstvo, koja će tokom ove godine održati simpozij iz ove vrlo značajne grane poljoprivrede u kotaru. Sekcija za

zaštitu bilja organizirala je sastanke za agronome u općinama na kojima se raspravljalo o problemima zaštite i poduzetih mjera u cilju suzbijanja raznih štetnika i bolesti.

Od staleških problema Izvršni odbor Društva agronoma raspravljao je u nekoliko navrata o pojavi otpuštanja agronoma iz pojedinih poljoprivrednih organizacija. Zbog niz neriješenih pitanja priličan broj poljoprivrednih stručnjaka napušta struku i odlazi u druga zvanja. Čak i u nekim narodnim odborima općina smatraju da njima agronomi nisu potrebni. U pojedinim zadrugama i dobrima vlada mišljenje da ih agronomi »mnogo koštaju«.

Izvršni odbor Društva agronoma priprema sastanak s odgovarajućim faktorima NOO-a i novoformiranog kotara u Splitu upravo u vezi navedenih problema. Prema procjeni, a obzirom na razvijenost poljoprivrede i perspektivnom planu, trebat će se još više razviti aktivnost pojedinih sekcija. I u ovom kotaru Društvo agronoma koordinira rad sa Socijalističkim savezom i u narednom vremenu se očekuju odgovarajući sastanci i dogovori.

Društvo agronoma Šibenik

Neke posebne aktivnosti Društva agronoma u protekloj godini nije bilo. Agronomi primaju »Agronomski glasnik«, ali ipak još uvijek nema dovoljno koordinacije u vezi s objavljivanjem odgovarajućih radova. Poljoprivredna stanica preko svojeg pogona momentano ispituje — pitanje opće proizvodnje na kršu uz uslove natapanja. Ovdje se radi o otpadnoj vodi tvornice »Ražina« kapaciteta 75 l/sek.

Stručnjaci u poljoprivrednoj stanici konstatiraju, da nema dovoljno iskustva na ovom području o naučnim principima pa se bojažljivo i objavljuju dostignuti individualni rezultati. Sve što je postignuto, manje-više leži u pretincima stolova i ljudi se teško odlučuju da to objavljuju. Posebno kada se radi o iskustvu na proizvodnji ranog povrća. Treba napomenuti, da su iskustva u proizvodnji povrća na ovom kotaru toliko napredovala i djelovala na orijentaciju proizvodnje rajčica tako da se rajčica može ranije plasirati na tržište od proizvodnje iz Makedonije. Poljoprivredna stanica u svom radu nailazi na niz problema. U prvom redu socijalistički sektor je u kotaru vrlo mali. Oko 40 poljoprivrednih zadruga, koje bi trebale da razvijaju kooperativne oblike saradnje s individualnim proizvođačima, uglavnom su trgovačke i bave se isključivo trgovinom. Radi toga je Poljoprivredna stanica organizirala svoju ekonomiju na kojoj se provode razni pokusi. Ove godine, prema očekivanju, ukupni bruto promet proizvodnje iznosit će cca 10 milijuna dinara, a za iduću godinu predviđa se 30 milijuna dinara.

Društvo agronoma nema neke posebne aktivnosti. Među članovima DA vlada mišljenje da je nesređenost mnogih pitanja rezultat neaktivnosti Društva. Sada se očekuje nova reorganizacija kotara i komunala.

DOGODILO SE U ČAKOVCU

Povodom obilaska Društva agronoma u Čakovcu sa strane poslovnog tajnika Saveza društava poljoprivrednih inženjera i tehničara NRH druga Franje Fajta i njegovog članka objavljenog u »Agronomskom glasniku« broj 4/1962. godine, te pisma Društva agronoma u Čakovcu objavljenog u istom broju, saznajemo da je rad društva aktivan, te je upravni odbor donio i više značajnih zaključaka. Formirana je i zajednička komisija društva i NO kotara na čelu s predsjednikom savjeta za poljoprivredu drugom Krečom, okja će ispitati stanje agronoma u kotaru i pomoći mladim namještenim stručnjacima u njihovom radu.

ZAPISNIK

sa sastanka Komisije za produktivnost rada Saveza društava poljoprivrednih inženjera i tehničara FNRJ, koji je održan 28. V 1962. godine u Beogradu

Dnevni red:

1. pitanje mjerila za individualnu raspodjelu ličnih dohodaka;
2. razno.

Prisutni:

Dr Ševarlić, predsjednik, inž. Mihajlov iz Skoplja, inž. Dokmanović iz Zagreba, inž. Koprivšek iz Ljubljane, inž. Vučetić, inž. Leković, inž. Šutić i inž. Stanković iz Beograda.

Otsutni:

Predstavnici komisije Društva Srbije, BiH i Crne Gore.

Prije početka sastanka predsjednik Komisije je obavijestio prisutne članove o sprovođenju zaključaka s prošlog sastanka. Naime, radilo se o potrebi osnivanja posebne institucije bilo samostalno, ili u okviru postojećih instituta koja bi se bavila pitanjem proizvodnosti i racionalizacije rada u poljoprivredi. Iako su se svi nadležni faktori složili, održano je nekoliko sastanaka s predstavnicima sindikata, komore, Saveznog zavoda za produktivnost, Sekretarijata za poljoprivredu i Zadružnog saveza, ipak do realizacije ovog prijedloga nije došlo.

Zatim se prešlo na diskusiju o pitanju mjerila za individualnu raspodjelu ličnih dohodaka u poljoprivredi. U svome izlaganju drugarica Loković je napomenula da diskusiju treba usmjeriti u dva pravca: što je do sada urađeno i što treba uraditi.

Društveno-ekonomska aktivnost u toku prošle godine bila je usmjerena ka formiranju ekonomskih jedinica i izradi Pravilnika o raspodjeli ličnih dohodaka. Međutim, sve ovo nije bilo tačno i promjenom u sistemu organizacije i poslovanja, pa prema tome u većini organizacija nije ni došlo do odgovarajućeg efekta. Prema mišljenju drugarice Loković mjerila za raspodjelu dohotka su dobro postavljena, ali, pri njihovom sprovođenju je došlo do niza deformacija. Prouzrokovani gubici doveli su u nemogućnost sprovođenja principa postavljenih pravilnicima o raspodjeli. U većini slučajeva plaćanje se svodi na jedinicu proizvoda, a pri tome se ona ne povećuje i za ekonomski efekat. Česti su slučajevi da se ne raspolože ni osnovnom dokumentacijom, pa su zbog toga i mnoge bilance sumnjive. Ima i drugih teškoća, koje proizlaze iz niskih startnih stavova, niske kvalifikacione strukture i dr. a sam princip nagrađivanja prema radu ne može da dođe do punog izražaja zbog naprijed navedenih teškoća u kojima se nalazi oko 60% od ukupnog broja organizacija.

Inž. Šutić napominje da u Jugoslavenskom zavodu za produktivnost na ovom pitanju ništa nije rađeno. Nešto se sada priprema, ali sve to je još uvijek u fazi teza.

Vučetić izlaže da za primjenu svih društvenih mjerila u vezi raspodjele ličnih dohodaka ima mnogo problema. Polazi se od stanja u 1960. godini, a u međuvremenu kvalifikaciona struktura se prilično izmijenila. U materijalima je sve lijepo zamišljeno, ali se nailazi na niz teškoća. U organizacijama nema dovoljno stručnog kadra. Uopće uzevši data su općedruštvena mjerila na relaciji društvena zajednica — poduzeća, ali unutar poduzeća mjerila su provizorna i u većini slučajeva još iz administrativnog perioda. Osim toga je i sam sistem u mnogim organizacijama postavljen nepravilno. To znači da se unutarnji mehanizam za raspodjelu ličnih dohodaka od organizacija vrlo malo sistematski studira i to dovodi do niza nepravilnosti. Sistem akontacija na osnovu cjenovnika po radovima dovodi do izvjesnih anomalija. U stočarstvu bi se moglo prići raspodjeli i na osnovu ukupnih rezultata, ali se to u mnogim organizacijama ne čini. Baš zbog svega toga je neophodno potrebno da se jednom sistematski pride proučavanju navedenih pitanja kako bi se pomoglo organizacijama u otklanjanju spomenutih slabosti.

Inž. Koprivšek navodi slučajeve u Sloveniji u kojima se još u početku formiranja ekonomskih jedinica nije imao potpuno jasan stav. Mjerila za individualnu ra-

spodjelu ličnih dohodaka — norme i analize radnih mjesta u većini su šematske, izrađene na brzinu. Evidencija i računovodstvo su vrlo komplicirani. Svatko ima svoj sistem evidencije i pokazatelja. Nema uniformnosti, a to sve otežava i poskupljuje proizvodnju. Događa se da iako se proizvede neki proizvod po svim uzancama Pravilnika, raspodjela se ne može izvršiti zbog zatvaranja tržišta, a to se odmah odražava i na ukupan obim ličnih dohodaka. Međutim, ljudi iz proizvodnje, zbog ovakvih anomalija, nisu krivi, i oni snose određene posljedice zbog loše privredne politike viših faktora. Gospodarstva nemaju dovoljno pomoći od komune. Nejednako tretiranje dolara u izvozu, pri čemu je poljoprivreda u inferiornom položaju, zamagluje rezultate poslovanja mnogih poljoprivrednih organizacija koje su orijentirane na izvoz stočarskih proizvoda. Raspon plaća je 1:6,5. On je prilično visok za naše prilike.

Inž. Mihajlov je iznio teškoće poljoprivrednih organizacija u Makedoniji, koje također dobrim dijelom posluju sa gubicima. Ima slučajeva spasavanja organizacija na račun investicija, spajanjem i slično a ne iznalaze se stvarni uzroci takvog stanja. Nema naučne organizacije rada. Još pri formiranju ekonomskih jedinica mnoge stvari nisu pravilno postavljene. Često se polazi da su one cilj a ne sredstvo za postizanje maksimalnih efekata. Raspodjela u okviru ekonomskih jedinica se sprovodi ocjenom, a ne na osnovu tačno utvrđenih mjerila. Ne postoji racionalno postavljen zadatak iznalazaženja objektivnih mjerila radi stvaranja objektivne osnove za cjenovnik radova. Bodovanje za pojedina radna mjesta sprovodi se na osnovu ocjene, pa to dovodi do velikog niza nepravilnosti. U ovoj godini će Komora u zajednici sa Biroom prići analitičkoj procjeni radnih mjesta u osam organizacija u kojima će se pristupiti i tehničkom normiranju radova. Na osnovu ovoga i sam sistem raspodjele pravilnije će se postaviti. Interes organizacija za ove poslove je prilično velik.

Dokmanović smatra, da do sada prikupljeni materijal u okviru Zajednice Instituta za ekonomiku poljoprivrede omogućava samo djelomično sagledavanje naprijed navedenog pitanja. To se ujedno odnosi i na problem produktivnosti rada. Također iznosi da je stanje knjigovodstva i evidencije u mnogim organizacijama takvo da onemogućava zahvatanje problema u potpunosti. Neophodno je potrebno da se ono unificira. Analize se rade vrlo sporo, i to sve otežava poduzimanje mjera da se uklone teškoće u kojima se nalaze poljoprivredne organizacije.

Na osnovu naprijed navedene diskusije Komisija je donijela slijedeće zaključke :

1. Pri postavljanju sistema raspodjele dohotka neophodno je, potrebno da on obezbjeđuje optimalnu stabilnost i napredak poljoprivredne organizacije i da lični dohoci budu u potpunosti usklađeni s ostvarenim nivoom proizvodnosti rada.

2. Raspodjelu u okviru organizacija odrediti na bazi određenih društvenih mjerila i kriterijuma. Sam prilaz za iznalazaženje mjerila i utvrđivanja osnova za raspodjelu ličnih dohodaka mora da polazi od konkretne situacije i da zavisi o stepenu razvijenosti, sastava sredstava za proizvodnju, kvalifikacione strukture radne snage, iskustva članova kolektiva i dr. Pri ovome, osnove i mjerila u raspodjeli ličnih dohodaka na pojedinca, bilo da se radi o normama, kompleksnom učinku, cjenovniku radova, moraju da počivaju na konkretnoj i iscrpnoj analizi radnog mjesta, procjeni njegove »vrijednosti« u proizvodnom procesu, povezanom s općim rezultatom poslovanja radne grupe, ekonomske jedinice i poduzeća kao cjeline. Mjerila direktno utrošenog rada treba povezivati s ukupnim uspjehom poslovanja organizacije.

3. Razvijanje i jačanje ekonomskih jedinica mora biti usko povezano s jačanjem i razvijanjem čitave poljoprivredne organizacije kao cjeline. Pri ovome se ne smije shvatiti da ekonomske jedinice znače atomiziranje privredne organizacije, a još manje atomiziranje proizvodnog procesa. Njih treba shvatiti samo kao oblik za što neposrednije učestvovanje proizvođača — članova radnog kolektiva u upravljanju.

4. Isplata akontacije ličnih dohodaka predstavlja priličan problem poljoprivrednim organizacijama. To se osobito odnosi na akontacije u onim proizvodnjama u kojima se uspjeh saznaje tek po završetku proizvodnog procesa. Zato treba voditi računa da isplata akontacija ne prijeđe određene granice. U svim granama u kojima je to moguće, treba isplatu akontacija povezati s ostvarenim rezultatom u proizvodnji.

5. Radi dosljednijeg praćenja uspjeha proizvodnje neophodno je da sistem evidencije bude ažuran i tačan. On treba da omogućava, u svako vrijeme sagledavanje stanja, kako bi se na vrijeme poduzele određene mjere. Također treba raditi na njegovom unificiranju i uprošćenju.

6. Rad na svestranijem naučnom izučavanju oblika unutrašnje raspodjele treba usvojiti kao trajan zadatak. Naročito odgovarajuće naučne ustanove — instituti, zavodi i organizacije, treba da rade na temeljitom i svestranom analiziranju pojedinih metoda i rješenja primijenjenih u praksi u cilju ocjenjivanja njihove opravdanosti, kako s ekonomskog, tako isto i sa društvenog gledišta, da prenose pozitivna iskustva iz pojedinih organizacija i da rade na pronalaženju najboljih formi za unutrašnju raspodjelu ličnih dohodaka. Može se konstatirati da se za sada ovim problemom, kao i problemom racionalizacije i proizvodnosti rada u poljoprivredi ne bavi ozbiljnije ni jedna naučna organizacija.

7. Društva poljoprivrednih inženjera i tehničara po republikama, srezovima i komunama treba da uzimaju vidnog učešća u pretresanju problema raspodjele ličnih dohodaka, racionalna organizacija rada, politike investiranja i da svoje stavove iznose javno preko časopisa, savjetovanja diskusionih sastanaka i drugo.

8. Republička društva i njihove komisije za produktivnost treba stalno da prate i podstiču svoje članstvo na što veću aktivnost u povećanju proizvodnosti rada, racionalizaciji i unapređenju cjelokupne aktivnosti poljoprivredne organizacije i da to sve povezuju s ličnim zalaganjem svakog pojedinca i njegovog ličnog dohotka.

9. U cilju teoretsko-metodološkog objašnjenja problema i pojmova vezanih za sistem raspodjele dohotka, ekonomske jedinice radne zajednice i dr., plenum Komisije smatra da je potrebno da se u toku narednih mjeseci održi šire konzultiranje o ovim pitanjima: 1) »Problemi analitičke procjene i analitička procjena radnih mjesta u poljoprivredi«; 2) »Normiranje rada u poljoprivredi i stvaranje standarda«; 3) »Problemi raspodjele ličnih dohodaka u poljoprivredi«.

Referati i teze za ove sastanke odredit će se kasnije.

P.

ODRŽANO JE SAVJETOVANJE POLJOPRIVREDNE BANKE FNRJ S KEMIJSKOM INDUSTRIJOM

Poljoprivredna banka FNRJ i Privredna komora su 17. IX 1962. godine održale savjetovanje s predstavnicima kemijske industrije FNRJ, industrije sredstava za zaštitu bilja, za mineralna gnojiva, te industrijom krmnih smjesa, i predstavnicima trgovine istih sredstava.

Savjetovanjem je rukovodio generalni direktor Jugoslavenske poljoprivredne banke drag Karanović, a diskutiralo se o problemima financiranja i plasmana ovih sredstava.

U diskusiji su sudjelovali, osim predstavnika Privredne komore druga Bukovića i pomoćnika Sekretara za poljoprivredu Saveznog izvršnog vijeća druga Miluna Ivanovića, i VP, izlaganjem o obostranoj potrebi i koristi suradnje kemijske industrije i agronomskih časopisa, s prijedlogom da se sva sredstva kemijske industrije obavezno detaljno i objektivno-stručno opišu u agronomskim časopisima, naročito ona koja su otrovna za ljude i stoku. To je najbolja mogućnost da svi jugoslavenski poljoprivredni stručnjaci upoznaju sva sredstva — svaki na svom jeziku, jer agronomske časopise primaju svi agronomi Jugoslavije. U interesu je industrije da pogodne takav rad agronomskih časopisa.

Drug Milun Ivanović je u cijelosti podržao prijedlog izjavom, da smatra da je to ne samo najbolji put stručne propagande za industriju, nego da treba ukinuti časopis »Agrohemija«, što ga izdaje istoimeno udruženje kemijske industrije, koji se izdaje u Beogradu, a ne dolazi u ruke svih jugoslavenskih agronoma.

Generalni direktor Jugoslavenske poljoprivredne banke je obećao pomoć takvoj suradnji.

B-STRUČNA TRIBINA

ZA RAZBORITIJU I ODGOVORNIJU POLITIKU INVESTIRANJA U POLJOPRIVREDI

Svi smo mi, manje, više, upoznati s tim, da je u proteklom razdoblju učinjeno mnogo grešaka, njih ima i danas i o nama ovisi da li će ih biti manje u skoroj budućnosti. Mnogi će dobacivati, »gdje si bio kad je grmjelo?« — kao i mnogi drugi, ili pasivni promatrač, ponekad i saučesnik u tim greškama pod utjecajem, nazovimo »više sile«, ili povučen »grmljavinom« visokih stručnih autoriteta. Oduprijeti se masovnoj izgradnji staja otvorenog tipa nije bilo lako, jer je ovaj kurs imao jaku političku i stručnu pozadinu. Oduprijeti se kursu brzog uspona govedarstva nakupom na brzinu, krava s brda i dola, podizanju visokorodnih plantažnih voćnjaka i vinograda, izgradnji staklenika za uzgoj ranog povrća i slično, značilo je kočiti ubrzani tempo razvoja poljoprivrede i navući na sebe bijes svemoćnika. Malo ih je koji su se oduprli toj napasti. Ukoliko ih ima vjerojatno su sami sebi učinili »medvjedu uslugu«, jer će se sve greške sanirati, preko njih će se prijeći a oprezniji su ostali kratkih rukava. Tempo investiranja bio je ogledalo napretka pojedinih teritorijalnih jedinica. Investiranje pod svaku cijenu i uslove bila je parola, a s podmi- renjem obaveza ćemo lako, glavno je da se ubrzano krene naprijed, a kad zapne naći će se izlaza za sanaciju gubitaka. Bilo je i aluzija na otpisivanje obaveza i slično. Već u samom početku investitori su bili svjesni nemogućnosti izvršenja obaveza vraćanja kredita za nabavu krava s rokom otplate od 3 godine i izgradnju staja za 7 godina. Programi su bili sušta formalnost radi namaknuća sredstava. Sada je počelo »škripati« i iz godine u godinu treba osiguravati sredstva za saniranje gubitaka. Konačno su izmijenjeni uvjeti trajanja otplate zajmova i kamatne stope za sve korisnike kredita bez obzira na ranije ponuđene uvjete.

Ova era investiranja uzdržavala je projektantske biroe raznih organizacija, određen krug vanjskih saradnika i odabranih specijalista za nasovnu izradu investicionog programa po letećoj vrpici. Uzaludno je bilo ukazivati na budnost i u krajnjoj liniji na poštenje. Ukazao sam jednom prilikom dopisom »Zadružnom vjesniku« na odsutnost razbora u propagandi izgradnje staklenika za uzgoj ranog povrća. Propagatori izgradnje staklenika trebali su biti upoznati da će u tu svrhu biti odobrena znatno manja sredstva od planiranih potreba. Predložio sam da se u okviru odobrenog iznosa odredi gdje će se podići staklenici da bi investitori sa više sigurnosti išli na natječaj. Ovaj dopis nije izašao u štampi. Osnovno je bilo zainteresirati što više privrednih organizacija za ovu akciju, utrapiti im investicione programe po cijeni koštanja od nekoliko stotina hiljada dinara po tabaku. Tehnološki proces je kod svih programa bio isti, jedino se mijenjao naslov korisnika uz kratku legendu o investitoru. Kad se obračunavala potreba stakla za planirane staklenike na bazi utrapljenih investicionih elaborata, utvrdilo se da cjelokupna proizvodnja naših staklana nije u stanju namiriti njihove potrebe za staklom.

Iz ove ere leže bezbroj skupih programa u ladicama privrednih organizacija. Bilo je i programa za podizanje 50 hektara voćnjaka koji su izgrađeni na osnovu jednog obilaska stručnjaka. Lokacija voćnjaka uopće nije odgovarala kao ni sortiman, ali usprkos toga urgiralo se odobrenje za to, jer u protivnom neće ući u republički plan izgradnje voćnjaka. Sva sreća što program nije ušao u republički plan.

Da nižemo dalje greške učinjene u proteklom razdoblju nema smisla. Na postignute uspjehe se neću osvrtni, jer se o njima dosta govorilo mnogo više nego o greškama. U dnevnoj štampi nailazimo povremeno na pojedinačne osude nekih mjera i ukazuje se na odgovornost. Teško je danas ukazivati na odgovornost jer čeprkanjem po tom labirintu saučesnika ne bi postigli svrhu. Svatko bi nekako uspio opravdati svoj investicioni program nizanjem nedostataka učinjenih prilikom realizacije programa, izmjenama instrumenata, platne politike, politike cijena itd.

Mnogo šta je u tom razdoblju reorganizirano, rasformirano, fuzionirano i integrirano i počinjene greške neka nam budu »memento« za pojačanu budnost u narednom periodu.

Dobar dio odgovornosti, htjeli ili ne, pao je ili će pasti na struku. »Debelokošci« će lako proboljeti kritiku, privremeno su se pomirili sa zatišjem, a na nama je, i to prvenstveno na staleškoj organizaciji, da ne dozvolimo otvorenje nove ere investiranja pod svaku cijenu. *Odgovornost za neuspjeh u investiranju u poljoprivredi treba u buduće protegnuti na Savez društava poljoprivrednih inženjera i tehničara NR Hrvatske jer on treba da odigra određeniju ulogu u daljnjem unapređenju poljoprivrede. Kad već nitko nema uvida u što se sve investira u republičkim razmjerima, neka ovu zadaću preuzme na sebe Društvo. Neka se ono zaduži za odobravanje investicionih programa i njihovu realizaciju.* U tu svrhu neka se okruži stručnim komisijama koje će studiozno i temeljito na terenu proučiti situaciju prije odobravanja programa i biti odgovorne za njihovu realizaciju. Članovi komisija trebaju biti stručni, smjeli, uporni i nepokolebivi, a ne povinuti se pod utjecajem lokalnih ili bilo kojih političkih faktora. Daleko je opravdanije utrošiti nekoliko desetaka hiljada, pa čak i stotinu hiljada dinara, za prethodne radove i studije nego se upuštati u investicije koje ne obećavaju uspjehe. One to mogu obećavati na papiru i programski ali treba voditi računa s kojim radnim materijalom raspolazemo u određenom mjestu.

Netko će primijetiti da nema smisla osvrutati se na ove stvari, jer je sličnih pojava bilo i u drugim granama privrede. Neovisno od toga treba ukazivati na to tim više, što su sve oči naših građana, bez obzira na struku, uprte svakog dana u lonac i vode i te kako računa o tome što se kuha u loncu i koliko to stoji, a mi se ne možemo pohvaliti da je taj sadržaj iz dana u dan kvalitetniji, obilniji i jeftiniji. Gdje će se tražiti krivca nego li kod predstavnika odnosno privredne grane.

Primjedbe na sporost predloženog postupka su neosnovane. Moguće je i mi-moići predloženu proceduru ali pod uvjetom pune materijalne i krivične odgovornosti za eventualne neuspjehe, pa da vidimo tko će se olako upuštati u slične pothvate.

Naš će se stalež, grubo rečeno, ili opametiti ili će ga vrag odnijeti. Opametiti se neće uvlačenjem u pojedine grupice određenih koncepcija, koje se međusobno glože, optužuju i omalovažuju. Koncepcije moraju biti iskristalizirane i zajedničke za sve nas a stavovi prema proizvodnji svih sektora vlasništva u poljoprivredi realni u sadašnjoj situaciji, a doktrinarski u principu i na dulju stazu. *Samo preko Društva moguće je nešto postići u pravcu afirmacije staleža u cjelini, sprečavanju grešaka iz proteklog razdoblja i postavljanju sigurnijih temelja unapređenja poljoprivrede u nastupajućem periodu.*

Inž. Franjo Romer

O B A V I J E S T I

1. Izašao je iz štampe udžbenik »Opće ratarstvo« od prof. dr Vladimira Miha-
lića.
Udžbenik se može nabaviti u prodavaonici štamparije Zagrebačkog sveuč-
lišta, Zagreb, Kačićeva 26/V po cijeni od 770 dinara.
Žiro račun štamparije je 400-11-2-143.
2. Izašla je iz štampe knjiga »Kalkulacije u stočarstvu« od prof. dr Većeslava
Pavleka.
Knjiga se može nabaviti kod Poljoprivrednog nakladnog zavoda u Zagrebu,
Tomislavov trg 21, a može se dobiti na zahtjev i u knjižarama.
Cijena knjizi je (zbog male naklade) 2000 dinara.
3. »Jugoslavenski simpozij za zaštitu bilja«, štampan kao posebna knjiga mo-
že se naručiti kod Saveza poljoprivrednih inženjera i tehničara NRH, Zag-
reb, Berislavićeva 6, po cijeni 2000 dinara.
4. »Agronomski glasnik« 1961. uvezano godište, može se naručiti kod Saveza
poljoprivrednih inženjera i tehničara NRH, Zagreb, Berislavićeva 6, uz ci-
jenu od 6000 dinara.